

Postupy ekonomického hodnotenia energetických systémov v budovách

Ing. Katarína Korytárová, PhD.

Energetická efektívnosť a obnoviteľné zdroje energie
podľa technických noriem

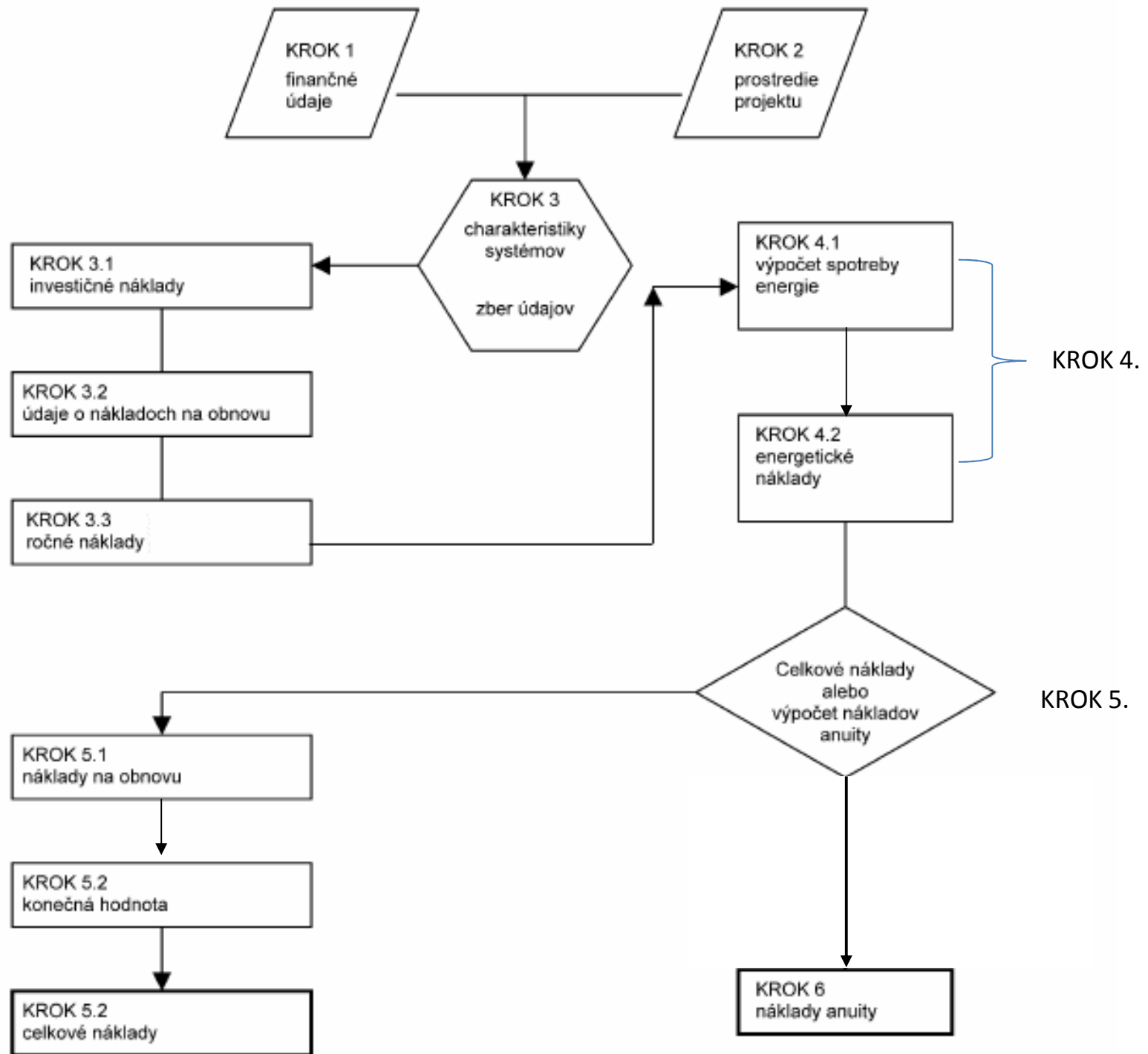
24.9.2012, Hotel Družba, Jasná

Prehľad

- STN EN 15 459 – základné pojmy, premenné, vzťahy a použitie
- Nákladovo optimálne úrovne minimálnych požiadaviek na EHB
- Analýza nákladovo efektívneho potenciálu úspor energie v sektore verejných budov

STN EN 15459 - použitie

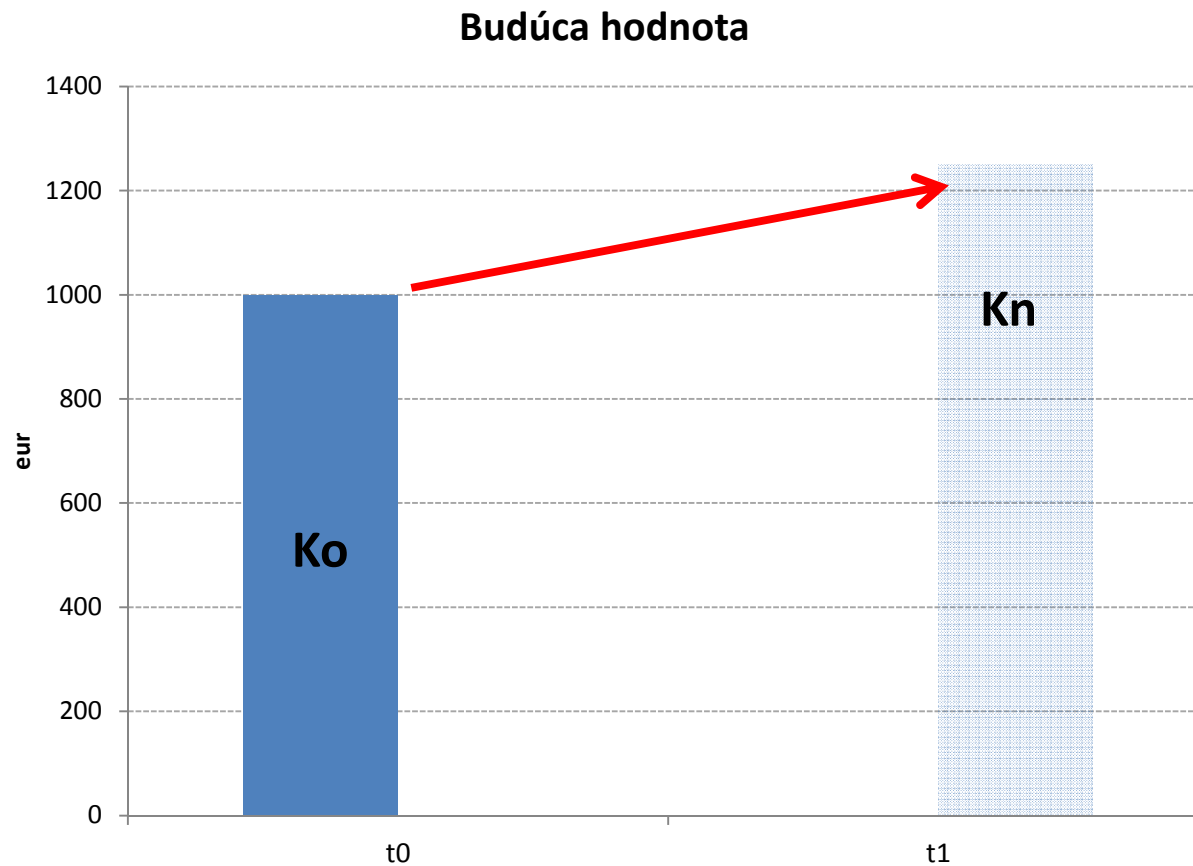
- Ekonomické hodnotenie má široké využitie:
  - na **posúdenie ekonomických možností energetických opatrení** v budovách;
  - na **porovnanie rôznych riešení energetických opatrení v budove** (napr. typov zariadení, palív);
  - na **hodnotenie ekonomickej hospodárnosti celkového návrhu budovy** (napr. kompromis medzi energetickou potrebou a energetickou účinnosťou vykurovacích systémov);
  - na určenie **vplyvu možných energeticky úsporných opatrení** na existujúcom vykurovacom systéme **na spotrebu energie** s energeticky úspornými opatreniami a bez nich.

Výpočty

- Výpočet budoucej hodnoty
- Výpočet súčasnej hodnoty
- Výpočet anuity
- Výpočet konečnej/zostatkovej hodnoty
- Výpočet celkových nákladov
- Výpočet anuity (2)

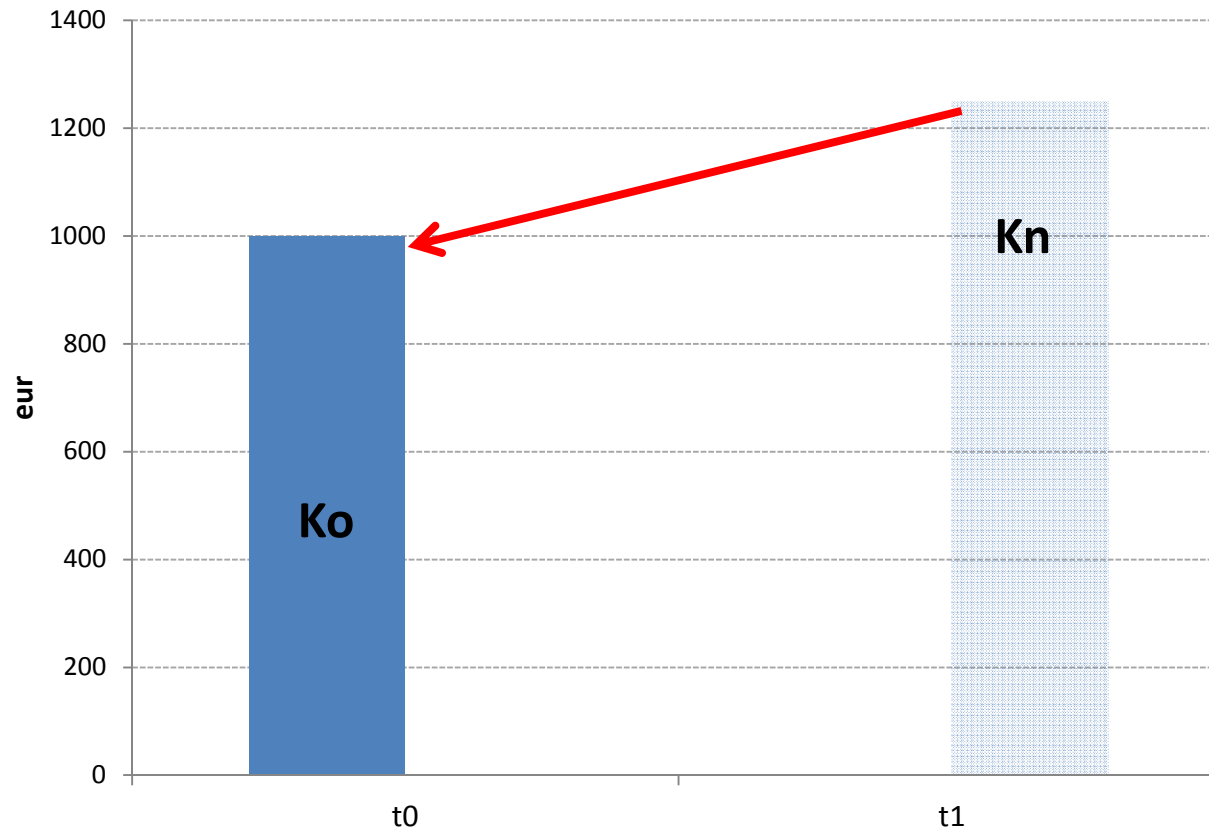
Budúca/konečná hodnota

$$K_n = K_o \cdot (1 + r)^\tau$$

K_o – súčasná hodnota, K_n – budúca hodnota, r -úroková miera, τ – uvažované obdobie (počet rokov)

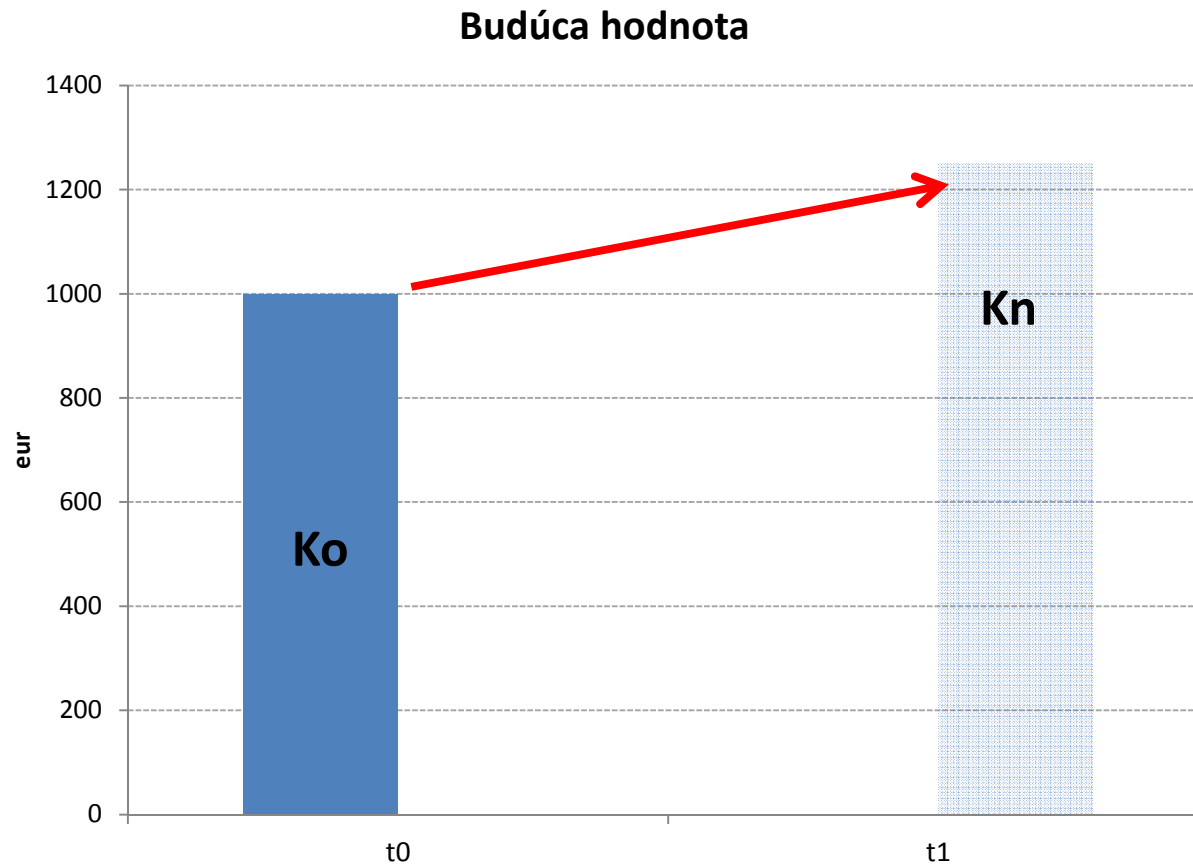
Súčasná hodnota

$$K_0 = K_n \cdot (1 + r)^{-\tau}$$

→ Diskontný faktor

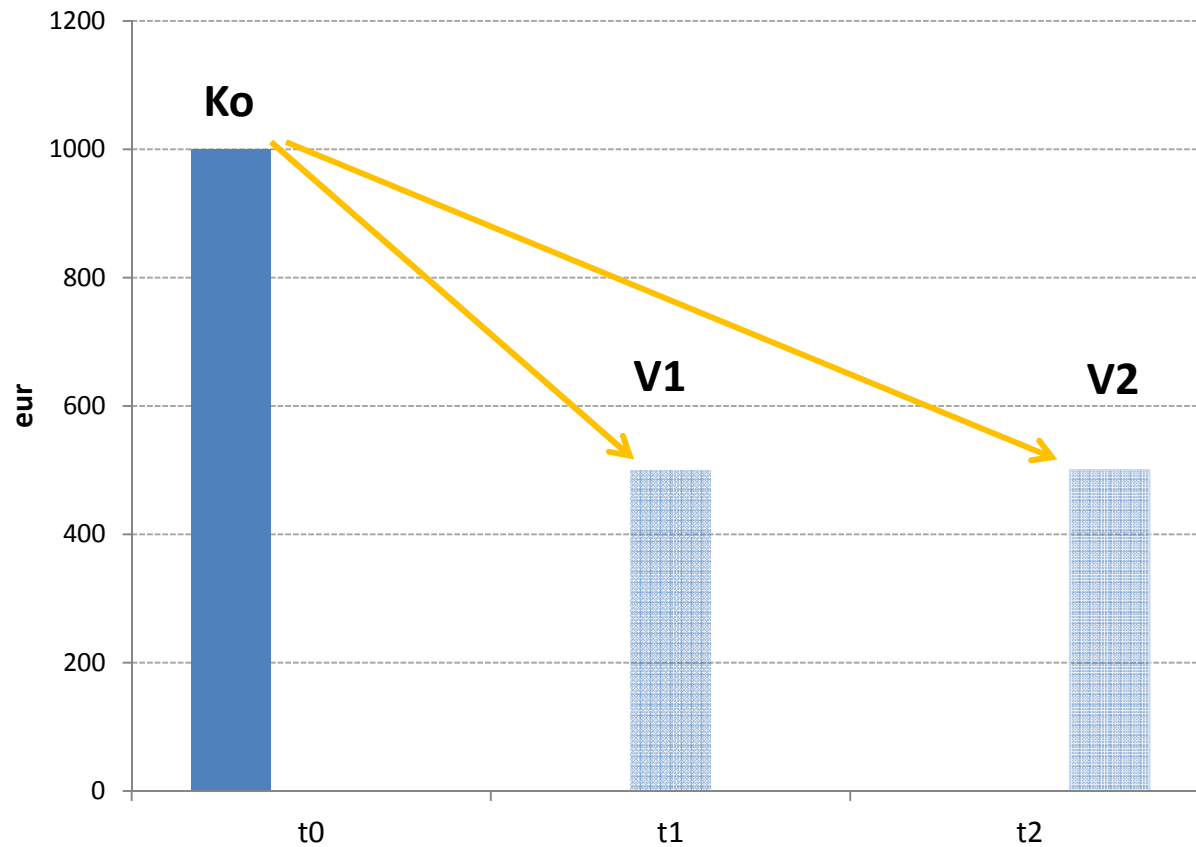
Budúca/konečná hodnota

$$K_n = K_0 \cdot (1 + r)^\tau$$

Výpočet anuity

$$A = K_0 \cdot \frac{r}{1 - (1 + r)^{-\tau}}$$

An arrow points from the fraction $\frac{r}{1 - (1 + r)^{-\tau}}$ to the text **Anuitný faktor**.

Výpočty

- **Výpočet budoucej hodnoty**
- **Výpočet súčasnej hodnoty**
- **Výpočet anuity**
- Výpočet konečnej/zostatkovej hodnoty
- Výpočet celkových nákladov
- Výpočet anuity (2)

Celkové náklady

$$C_G(\tau) = C_1 + \sum_i \left[\sum_{j=1}^n (C_{a,j}(i) \times R_d(i)) - V_{t,\tau}(j) \right]$$

Začiatocné investičné
náklady

Ročné náklady

Zostatková hodnota

$C_G(\tau)$ sú celkové náklady (uvedené na prvý rok τ_0);

C_1 začiatocné investičné náklady;

$C_{a,j}(i)$ ročné náklady roka i na komponent j (vrátane bežných nákladov a periodických alebo reprodukčných nákladov);

$R_d(i)$ diskontná sadzba na rok i ;

$V_{t,\tau}(j)$ konečná hodnota komponenta j na konci výpočtového obdobia (uvedená na prvý rok τ_0).

STN EN 15459 – základné pojmy

- **začiatkové investičné náklady C_i (angl. initial investment costs) –**
- tieto náklady zahŕňajú: návrh, obstaranie systému a súčastí, pripojenie k dodávateľovi, inštaláciu a proces uvedenia do prevádzky

- **bežné náklady [C_r] (running costs):**
  - náklady na údržbu
  - prevádzkové náklady
  - náklady na energiu
  - dodatočné [prídavné] náklady

- **náklady na údržbu [C_m] (maintenance costs):**
  - ročné náklady na inšpekciu
  - čistenie
  - vyregulovanie
  - opravu s cieľom preventívnej údržby
  - spotrebované položky

Zostatková hodnota

$$V_{tz}(j) = V_0(j) \times (1 + R_p)^{n_t(j) \times \tau_n(j)} \times \left[\frac{(n_t(j) + 1) \times \tau_n(j) - \tau}{\tau_n(j)} \right] \times \frac{1}{(1 + R_d)^T}$$

Posledné náklady na náhradu

Priamy odpis

Diskontná miera

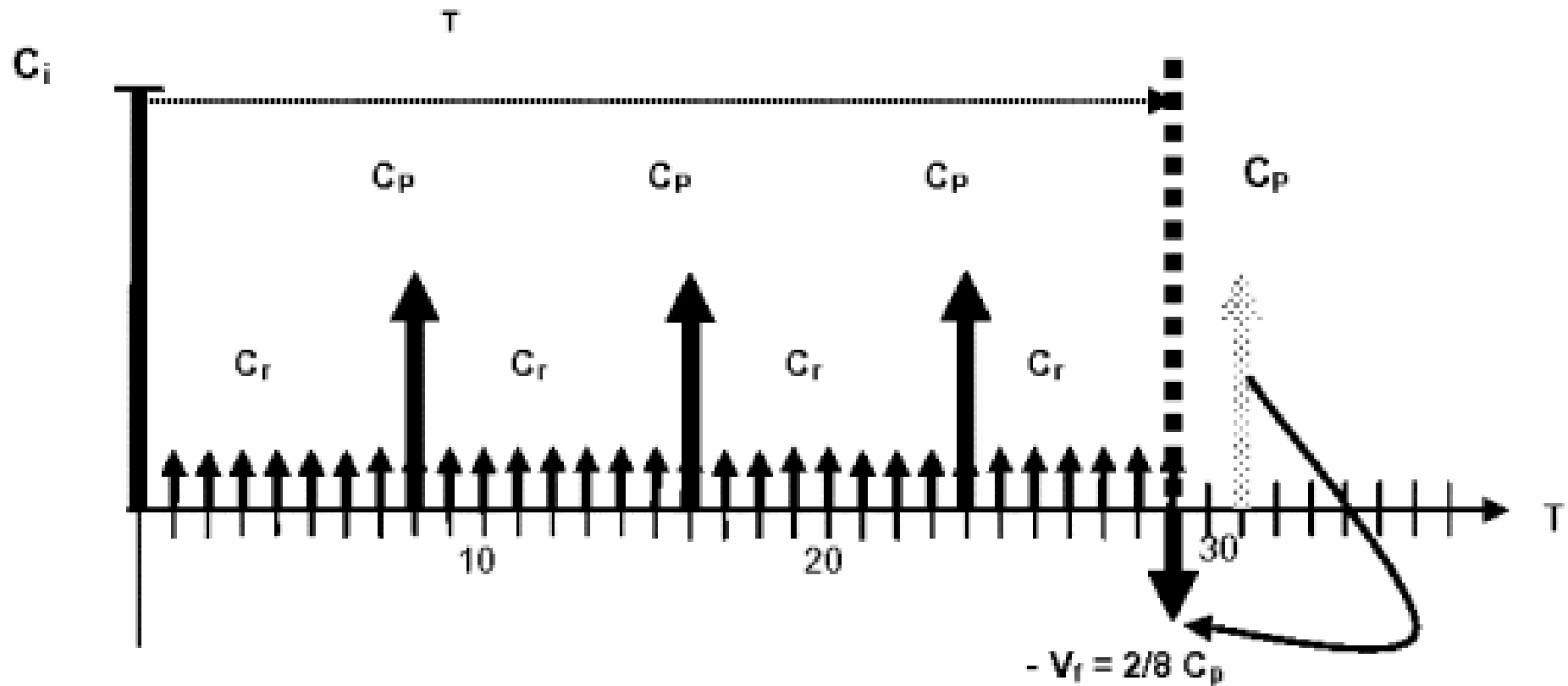
$V_0(j) \times (1 + R_p)^{n_t(j) \times \tau_n(j)}$ predstavuje posledné náklady na náhradu (v čase náhrady), keď sa berie do úvahy miera vývoja ceny produktu (R_p);

$n_t(j)$ predstavuje celkový počet nahradení komponenta j počas obdobia výpočtu;

$\left[\frac{(n_t(j) + 1) \times \tau_n(j) - \tau}{\tau_n(j)} \right]$ predstavuje priamy odpis posledných nákladov na náhradu (napr. zostávajúca životnosť posledného nahradenia komponenta j na konci výpočtového obdobia vydelená strednou dĺžkou životnosti komponenta j ;

$\frac{1}{(1 + R_d)^T}$ predstavuje diskontnú mieru na konci výpočtového obdobia.

Princíp zostatkovej hodnoty

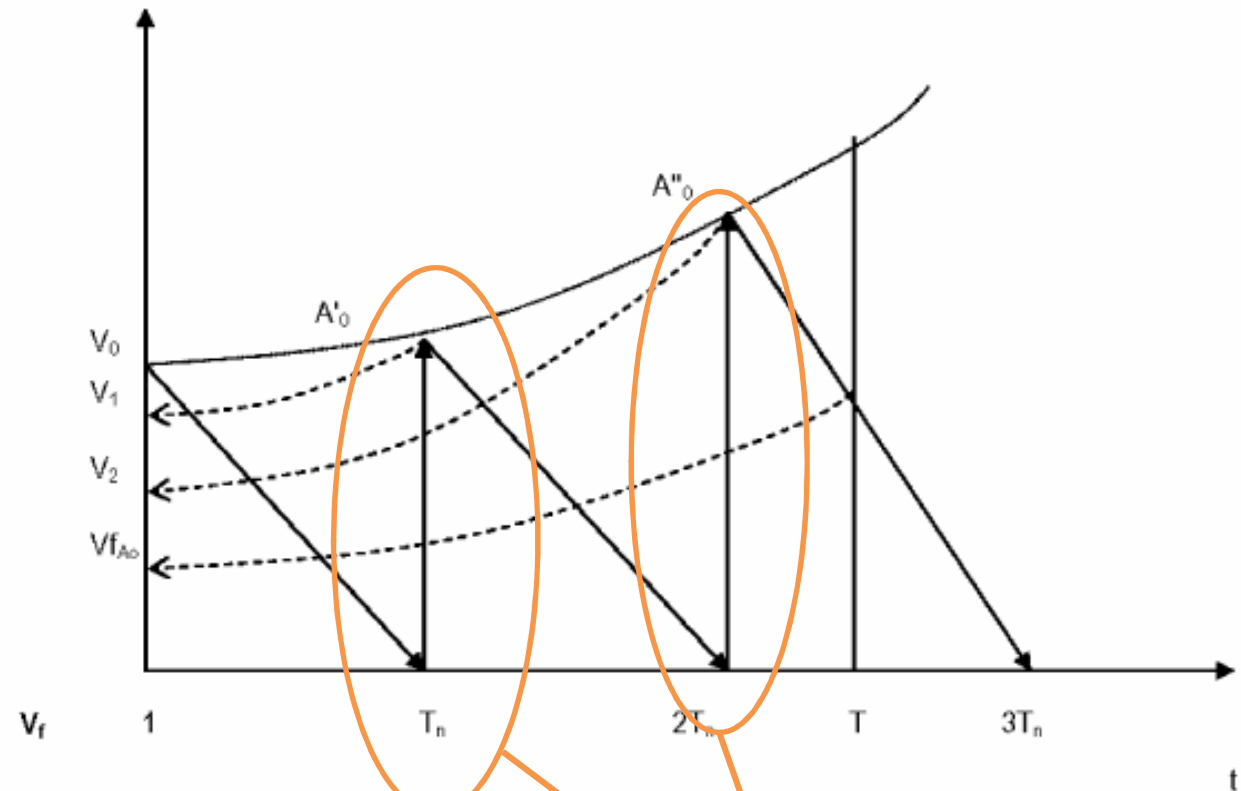
Princíp diskontovania na súčasnú hodnotu

$$V_{pv,1} = \frac{A'_0}{(1+R_d)^{T_n}}$$

$$A'_0 = V_0 (1+R_p)^{T_n}$$

$$V_{pv,2} = \frac{A''_0}{(1+R_d)^{2T_n}}$$

$$A''_0 = V_0 (1+R_p)^{2T_n}$$

Nominálna hodnota nákladov na náhradu prvku j

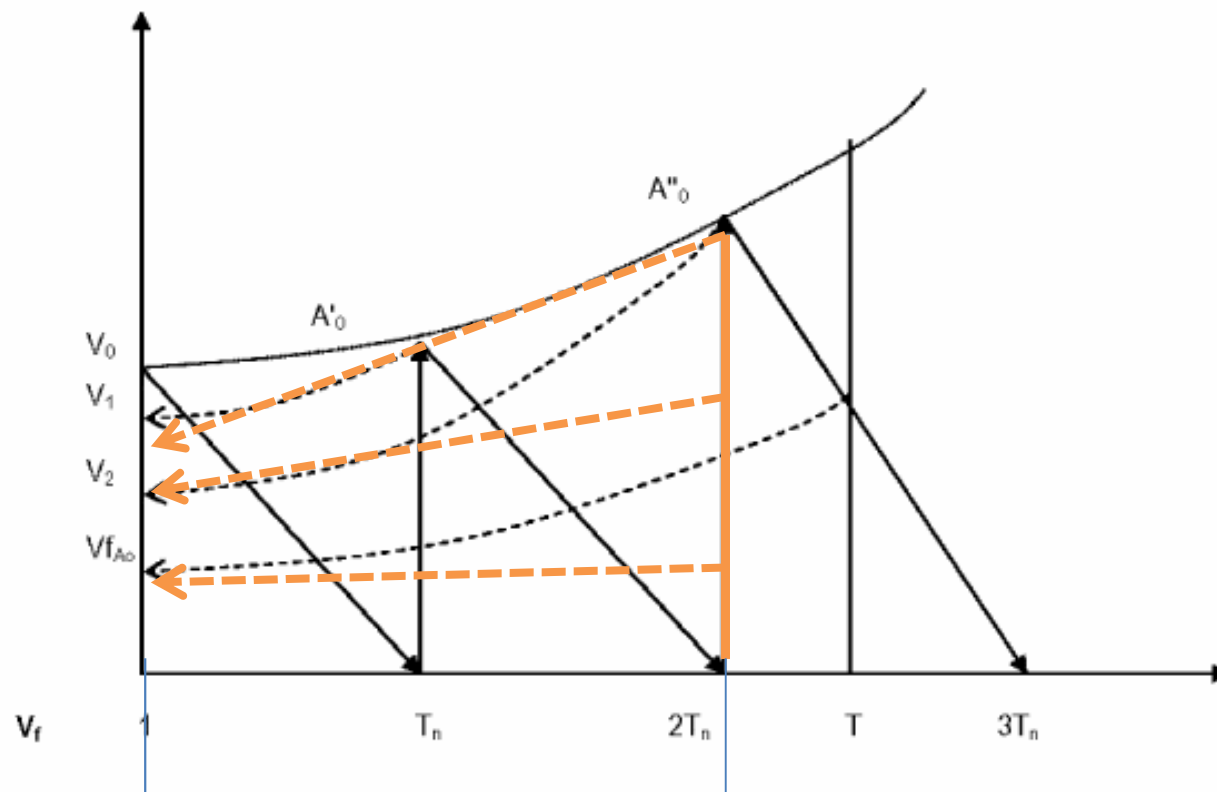
Princíp diskontácie na súčasnú hodnotu

$$V_{pv,1} = \frac{A'_0}{(1+R_d)^{r_n}}$$

$$A'_0 = V_0 (1+R_p)^{r_n}$$

$$V_{pv,2} = \frac{A''_0}{(1+R_d)^{2r_n}}$$

$$A''_0 = V_0 (1+R_p)^{2r_n}$$

Súčasná hodnota nákladov
na náhradu prvku j

Nominálna hodnota nákladov
na náhradu prvku j

Výpočet anuity

$$AC = C_r + \sum_i (a(i)) \times \left(\sum_j V_o(j) + a(\tau(\tau_{budova})) \times \left(\sum_j V_o(j) \right) \right)$$

pre j , kde $\tau_n(j) = i < \tau_{budova}$
pre j , kde $\tau_n(j) \geq \tau_{budova}$

Bežné náklady

Ročné náklady na obnovu, keď životnosť $< \tau$

Ročné náklady na obnovu, konšt.

- C_r sú celkové bežné náklady (pozri 5.3.4.);
- $\sum_i \left(a(i) \times \left(\sum_j V_o(j) \right) \right)$ predstavujú celkové ročné náklady súvisiace s obnovou komponentov alebo systémov j , pre ktoré stredná dĺžka životnosti je nižšia ako návrhový čas návratnosti budovy (pozri 5.3.3);
- $a(\tau_{budova}) \times \left(\sum_j V_o(j) \right)$ predstavuje celkové ročné náklady na komponenty alebo systémy j , ktoré ostávajú nezmenené počas životnosti budovy (pozri 5.3.2).

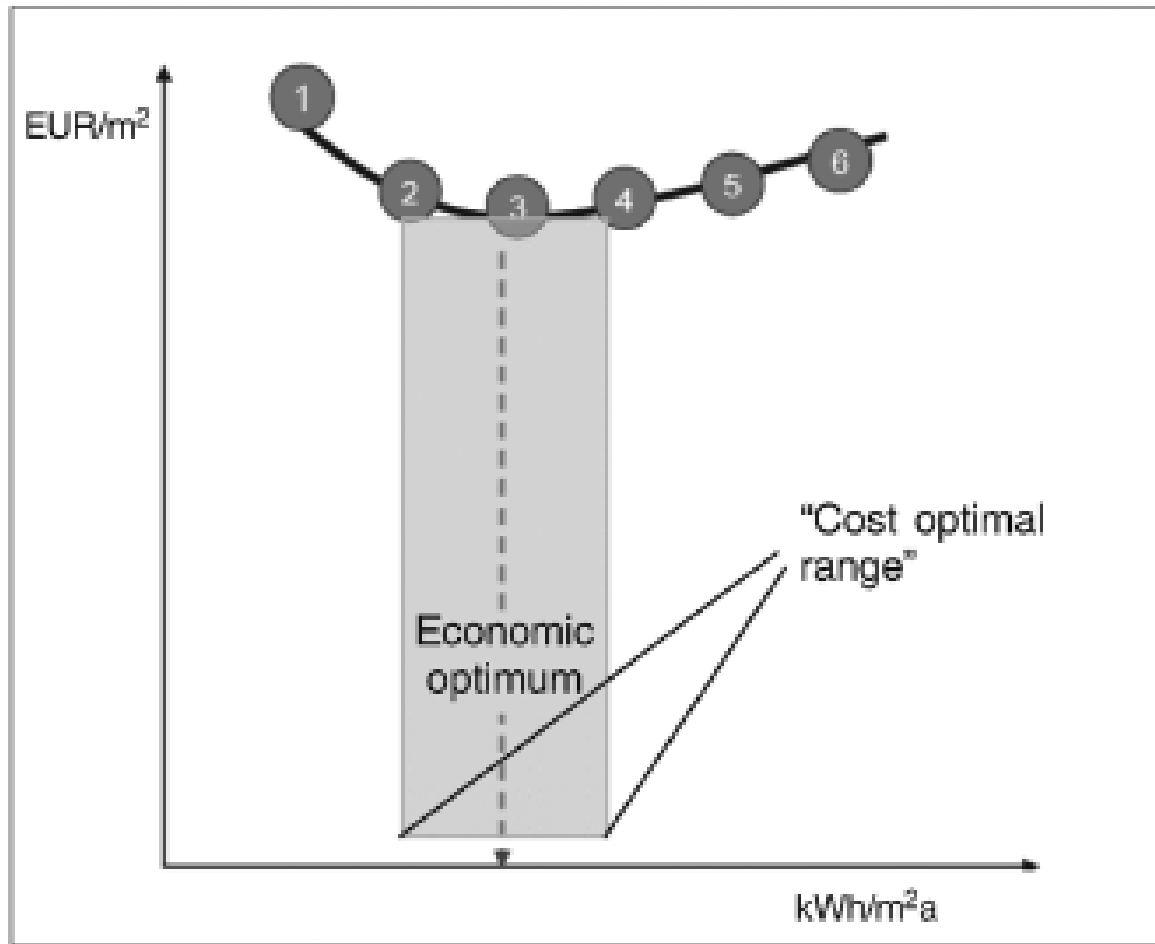
Nákladovo optimálne úrovne minimálnych požiadaviek na EHB

- Ekonomické hodnotenie sa používa aj pri hodnotení nákladovo optimálnych úrovní minimálnych požiadaviek na EHB a prvkov budov
- Delegované nariadenie č. 244/2012 zo dňa 16.01.2012 [...] stanovuje základný rámec pre výpočet a porovnávaciu metodiku
- Výpočet je založený na STN EN 15 459

$$C_k(T) = C_f + \sum_T \left[\sum_{i=1}^T (C_{d,i}(j) \times R_d(i)) - V_{f,r}(j) \right]$$

- Výsledok: porovnanie vypočítaných nákladovo optimálnych úrovní so súčasne platnými [národnými] minimálnymi požiadavkami na EHB a prvky budov

Nákladovo optimálne úrovne minimálnych požiadaviek na EHB (2)

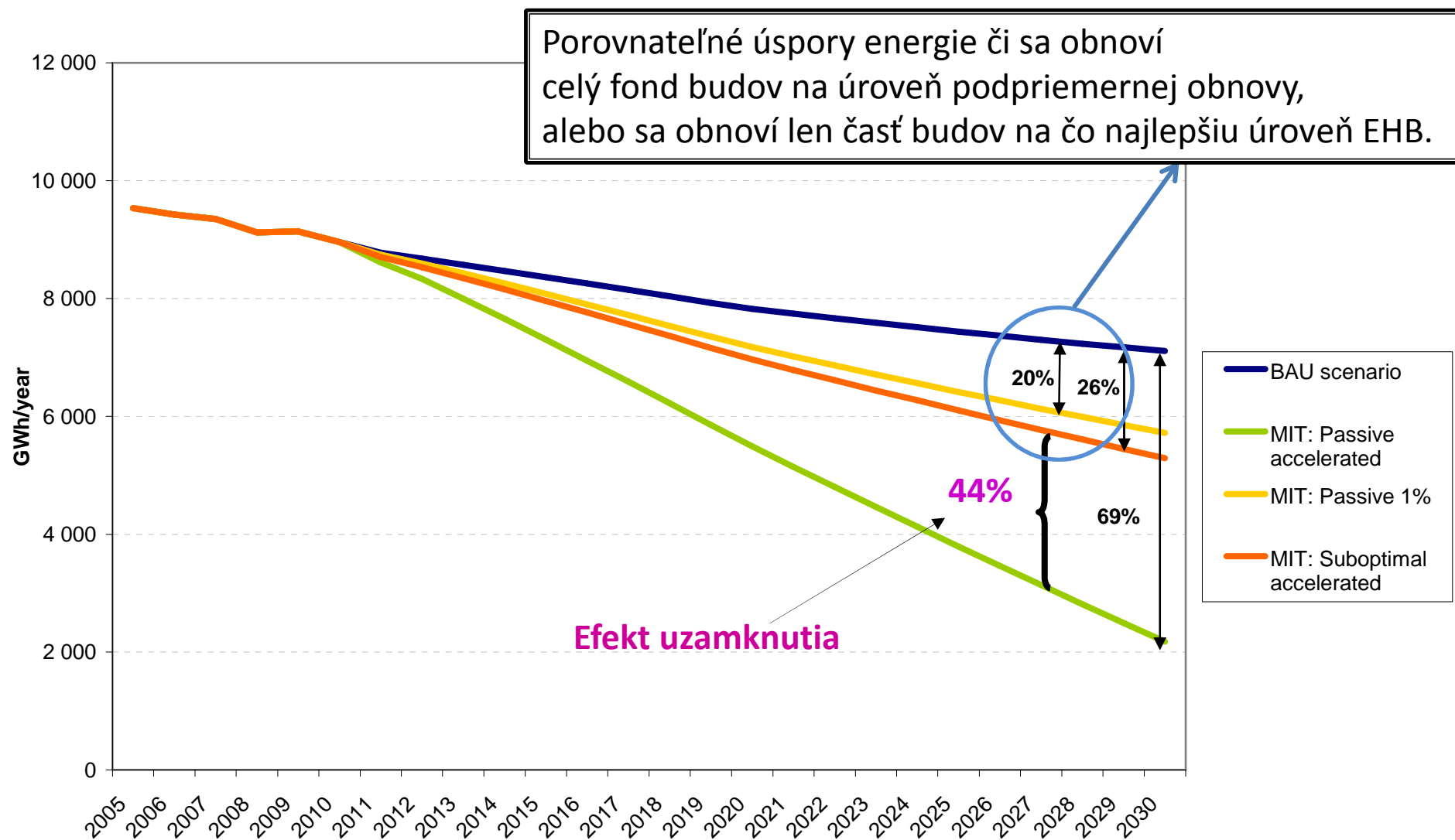
Nákladovo efektívny potenciál úspor energie vo verejnom sektore

- Ekonomické hodnotenie jednotlivých alternatívnych trendov/scenárov vývoja (MR):
  - **Podpriemerný zrýchlený scenár**
(predpokladá obnovu všetkých existujúcich budov do r. 2030, pričom priemerná úspora energie na budovu je cca 30%)
  - **Pasívny 1% scenár**
(postupný prechod na pasívne budovy pri ročnej miere obnovy 1% p.a.)
  - **Pasívny zrýchlený scenár**
(postupný prechod na pasívne budovy, predpoklad obnovy všetkých existujúcich budov do r. 2030)
- Hodnotenie celkových kumulatívnych investičných nákladov vs. celkových kumulatívnych finančných úspor (zníženie nákladov na energiu v dôsledku opatrení energetickej efektívnosti)
- DR: 6% p.a., miera nárastu cien energie: 1,5% p.a. (+ analýza citlivosti pre zmenu týchto faktorov)

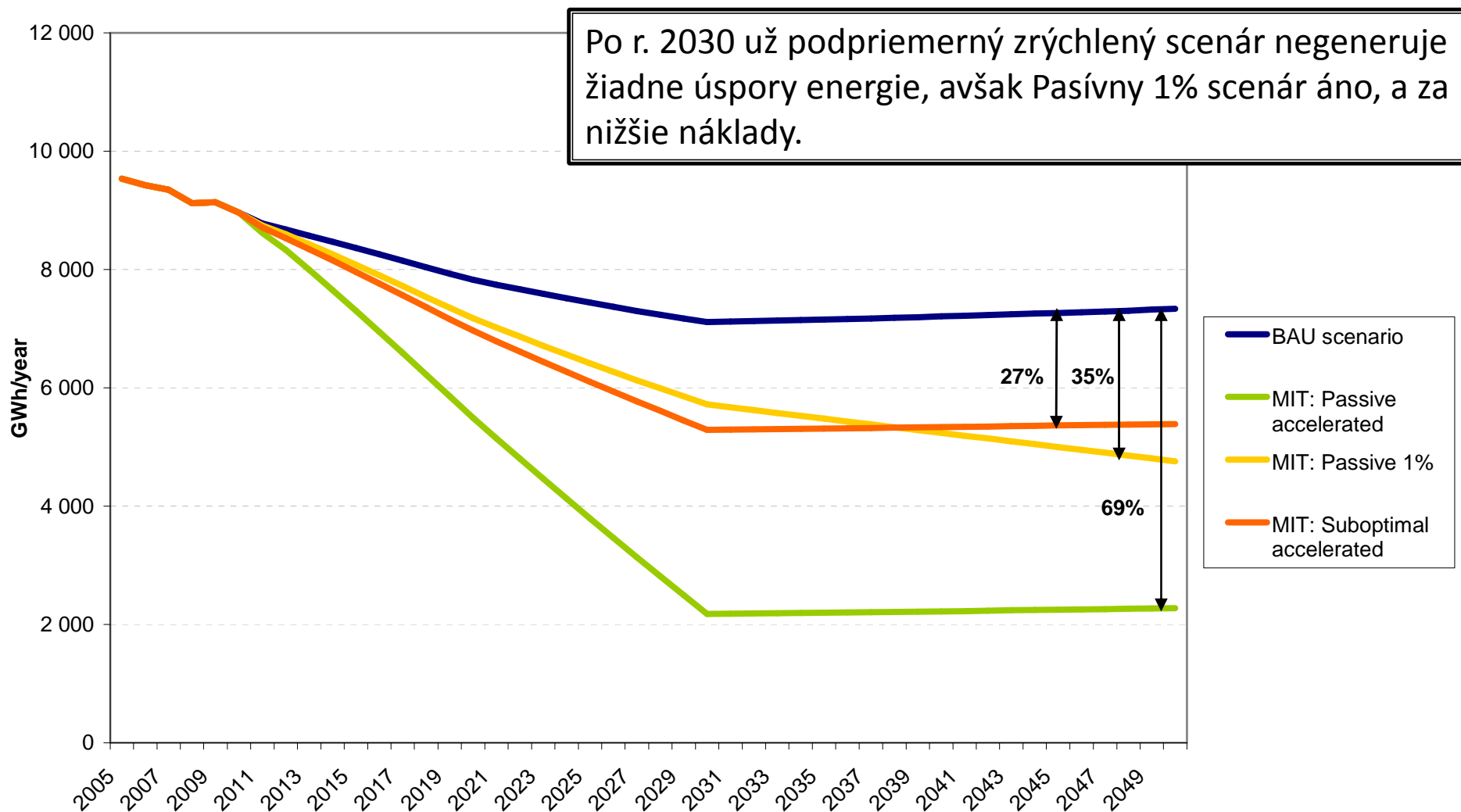
PREDPOKLADY VÝVOJA V JEDNOTLIVÝCH SCENÁROCH

Scenár BAU	Existujúce budovy: • Obnovené pri prirodzenej ročnej miere obnovy vo výške 1 % p. a. buď na úrovni v súčasnosti prevládajúcej čiastkovej obnovy (úspora energie vo výške 28 % v porovnaní s budovami postavenými do r. 1990) alebo na úrovni minimálnych požiadaviek z r. 2006 (úspora energie vo výške zhruba 50 % v porovnaní s budovami postavenými do r. 1990) Nové budovy: • Postavené podľa minimálnych požiadaviek z r. 2006									
Ostatné scenáre	Nové budovy: • Všetky nové budovy sú do 2020 pasívne (15 kWh/(m².a)) • Ostatné budovy počas tejto transformácie sú: • Budovy spĺňajúce minimálne požiadavky z r. 2011 (úspora energie vo výške 50 % v porovnaní s budovami postavenými do r. 1990) • Nízkoenergetické budovy (30 kWh/(m².a)) • Koniec platnosti minimálnych požiadaviek z r. 2011: 2015 • Koniec platnosti nízkoenergetickej úrovne EHB: 2020 • Koniec platnosti minimálnych požiadaviek z r. 2006: 2011									
Pasívny zrýchlený scenár	Existujúce budovy: • Všetky existujúce budovy (postavené do r. 1990) sú obnovené do r. 2030 • Podiel rôznych úrovni EHB na fonde obnovených budov, ktoré sa dosiahnu do r. 2019:<table data-bbox="604 901 1456 1013"><tr><td>• 85 %</td><td>Pasívna budova</td><td>25 kWh/(m².a)</td></tr><tr><td>• 10 %</td><td>Nízkoenergetická budova</td><td>45 kWh/(m².a)</td></tr><tr><td>• 5 %</td><td>Minimálne požiadavky z r. 2011</td><td>60 kWh/(m².a)</td></tr></table>	• 85 %	Pasívna budova	25 kWh/(m ² .a)	• 10 %	Nízkoenergetická budova	45 kWh/(m ² .a)	• 5 %	Minimálne požiadavky z r. 2011	60 kWh/(m ² .a)
• 85 %	Pasívna budova	25 kWh/(m ² .a)								
• 10 %	Nízkoenergetická budova	45 kWh/(m ² .a)								
• 5 %	Minimálne požiadavky z r. 2011	60 kWh/(m ² .a)								
Pasívny 1 % scenár	Existujúce budovy: • Ročná miera obnovy: 1 % p. a. existujúcich budov postavených do r. 1990 • Podiel rôznych úrovni EHB na fonde obnovených budov, ktoré sa dosiahnu do r. 2019:<table data-bbox="604 1157 1456 1268"><tr><td>• 85 %</td><td>Pasívna budova</td><td>25 kWh/(m².a)</td></tr><tr><td>• 10 %</td><td>Nízkoenergetická budova</td><td>45 kWh/(m².a)</td></tr><tr><td>• 5 %</td><td>Minimálne požiadavky z r. 2011</td><td>60 kWh/(m².a)</td></tr></table>	• 85 %	Pasívna budova	25 kWh/(m ² .a)	• 10 %	Nízkoenergetická budova	45 kWh/(m ² .a)	• 5 %	Minimálne požiadavky z r. 2011	60 kWh/(m ² .a)
• 85 %	Pasívna budova	25 kWh/(m ² .a)								
• 10 %	Nízkoenergetická budova	45 kWh/(m ² .a)								
• 5 %	Minimálne požiadavky z r. 2011	60 kWh/(m ² .a)								
Podpriemerný zrýchlený scenár	Existujúce budovy: • Všetky existujúce budovy (postavené do r. 1990) sú obnovené do r. 2030 • Obnovené budovy sú obnovené na úroveň čiastkovej obnovy (úspora energie vo výške 28 % v porovnaní s budovami postavenými do r. 1990)									

Konečná energetická spotreba 2005-2030

Konečná energetická spotreba 2005-2050

Keď sa zvolí správna stratégia prechodu na budovy s takmer nulovou spotrebou energie, možno zvyšovať aj ročnú mieru obnovy budov. Nie naopak!

Celkové kumulatívne investičné náklady a celkové kumulatívne zníženie nákladov na energiu (2005-2030)

Scenár vývoja	Nové budovy	
	Kumula- tívne investičné náklady (mld. EUR)	Kumulatívne zníženie nákladov na energiu (mld. EUR)
Podpriemerný zrýchlený	0,53	0,27
Pasívny s obnovou 1%	0,53	0,27
Pasívny zrýchlený	0,53	0,27

Scenár vývoja	Existujúce budovy	
	Kumulatívne investičné náklady (mld. EUR)	Kumulatívne zníženie nákladov na energiu (mld. EUR)
Podpriemerný zrýchlený	0,79	0,33
Pasívny s obnovou 1%	0,08	0,19
Pasívny zrýchlený	1,32	1,36

Záver

- Pri posudzovaní/navrhovaní jednotlivých opatrení energetickej efektívnosti, resp. návrhu budovy ako celku, je potrebné zohľadniť :
  - náklady počas celej životnosti budovy
  - rast rôznych nákladov v čase, vrátane rastu cien energie, nákladov na pracovnú silu, zmenu cien materiálov
  - Pri porovnaní rôznych návrhov budovy treba zohľadniť aj synergie medzi uvažovanými systémami
- Komplexné ekonomické zhodnotenie poskytuje investorovi objektívnu informáciu o možnostiach investovania (za daných predpokladov).
- Porovnanie rôznych návrhov budov na základe ekonomického hodnotenia môže vlastníka motivovať k investícii do budov s nízkou spotrebou energie, ktorá sa mu vráti v podobe znížených nákladov na energiu.

Zdroje

- STN EN 15 459. Energetická hospodárnosť budov. Postupy ekonomického hodnotenia energetických systémov v budovách. Dátum vydania:01.04.2009.
- Korytarova, K. 2010. Energy efficiency potential for space heating in Hungarian public buildings. Towards a low-carbon economy. Doctoral thesis, Department of Environmental Sciences and Policy, Central European University, Budapest.
- Delegované nariadenie č. 244/2012 zo dňa 16.01.2012, ktorým sa dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/31/EÚ o energetickej hospodárnosti budov vytvorením rámca porovnávacej metodiky na výpočet nákladovo optimálnych úrovní minimálnych požiadaviek na energetickú hospodárnosť budov a prvkov budov
- Guidelines accompanying Commission Delegated Regulation (EU) No 244/2012 of 16 January 2012 supplementing Directive 2010/31/EU of the European Parliament and of the Council on the energy performance of buildings by establishing a comparative methodology framework for calculating cost-optimal levels of minimum energy performance requirements for buildings and building elements. (2012/C 115/01)

Ďakujem za pozornosť!

**Ing. Katarína Korytárová, PhD.
Ministerstvo hospodárstva SR
Mierova 19
827 15 Bratislava 212**

Tel: +421 2 4854 1941

Email: korytarova@mhsr.sk